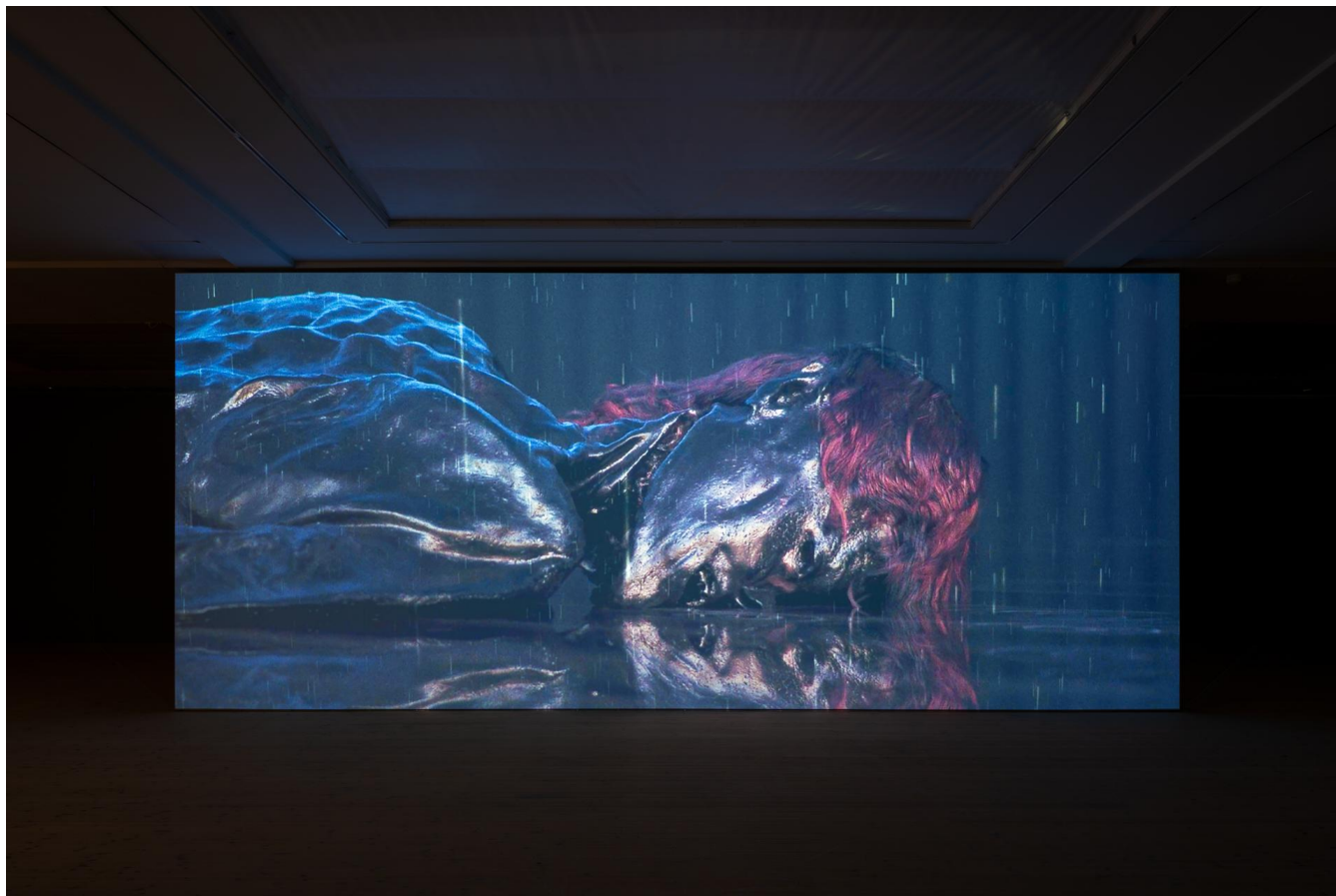

Simon Dybbroe Møller vækker Grauballemanden til live

Den internationalt anerkendte Simon Dybbroe Møller undersøger i Kunsthal Aarhus' kældermørke, om vi kan være bekendt at glo på Grauballemandens runkne krop, som om han aldrig havde været menneske

Bodil Skovgaard Nielsen

Omdrejningspunktet for udstillingen *Hypnic Jerk* er Grauballemanden. Det centrale værk er den digitale animation *Bag of Bones*.

KULTUR

6. juli 2023

Hvornår er man et mosefund, og hvornår er man et menneskelig? Det spørgsmål tumler den danske samtidskunstner og professor på Kunstakademiet i København Simon Dybbroe Møller med i sin første danske soloudstilling i mere end et årti. Nærmere bestemt med udgangspunkt i Grauballemanden. I et videoværk har kunstneren 3D-scannet og animeret manden, så det nu ligner, at han ligger og slumrer midt i en dejlig eftermiddagslur.

Men ret beset er han jo ikke i sit rette element. Nej, Simon Dybbroe Møller har fjernet ham fra både udstillingsmontre og tryk mose og placeret ham på en rød sofabriks. Nu kan doktor Freud når som helst træde ind ad døren og give ham et hjernevid. Måske ikke så ulig de retsmedicinske undersøgelser eller nysgerrige øjne, som moseliget gennem tiden er blevet udsat for.

Animationsfilmen af Grauballemanden, der vises på en kæmpe skærm i Kunsthal Aarhus' underetage, er i så høj kvalitet, at jeg får lyst til at række ud og røre ved mandens hud. Den ser ikke rynket ud, men blød og glat. Som har garvning gjort huden spændstig, ikke meget ulig den røde lædersofas betræk, som videoen også zoomer helt tæt på, så man kan se, hvad det er: dyrehud. Her ligger et animeret lig og sover lur – oven på et lig.

Et spjæt i søvne

Simon Dybbroe Møller, der er født i 1976, har før sin ansættelse på Kunstakademiet i 2019 boet 20 år i Berlin og New York. Herfra skabte han sig en international karriere med deltagelse på udstillinger på blandt andet Palais de Tokyo i Paris og Hamburger Bahnhof i Berlin.

Udstillingen på Kunsthallen i Aarhus emmer af international *coolness* i sit associative og lidt svært gennemtrængelige udtryk. Titlen *Hypnic Jerk* refererer for eksempel til det pludselige spjæt, man kan lave, når man er lige ved at falde i søvn og tror, at man falder ud over en skrænt. Mens skindet af Grauballemanden ligger og slumrer, kører der et hvidt støjlydspor, og på skærmen omkring manden sker ting, der godt kunne foregå i grænselandet mellem drøm og vågen tilstand. Så klippes sofaen væk, så vores syvsover falder ned på gulvet, og så begynder det at regne indenfor. Gad vide, om Grauballemandens trekvarte århundrede som udstillingsobjekt for ham kun føles som en parentes i historien – et *hypnic jerk* midt i hans lange mosesøvn?

Samtidig ligner kroppen et kostbart objekt, huden ligner jern, bronze eller sølv, som kameraets blik smyger sig over den. Og når en brise går igennem det røde hår, ligner det sirlige kobbertråde. Jeg når at tænke, at hvis Grauballemanden havde gæret i jorden et par tusind år længere, så var han måske blevet presset så meget sammen, at han var blevet en diamant.

En diamant, der måske kunne pryde et dyrt armbåndsurs. Associationen kommer fra udstillingsrummet selv: Her står i et hjørne en række montrer fra smykkebutikker, hvor dyre ure tidligere har været udstillet. Udover et tæt lag støv og lidt skrald – som en brødklemme og et par panodiler – er montererne tomme.

Vitrinerne har skilte, der reklamerer for urmærker som Timex, Police, Casio, Citizen og så videre. Ord, der peger på alle de moderne ideer og begreber, som Grauballemanden aldrig stiftede bekendtskab med. Hvad mon tid, politi og borgerskab ville betyde for ham?

Der er noget trist over de tomme montrer og generelt noget sørgmodigt over udstillingslokalet. Som de små skabe stadig oplyses af led-lys ligner de miniaturekulisser fra en fremtidsfilm: Sådan vil indkøbscentrene og fjernsynstårne også se ud, når vi alle sammen er døde og borte. Når vi også er blevet til fossiler begravet i tørvemoserne.

Kongeligt porcelæn

Erkendelsen af, at vores institutioner, viden og idealer ikke står på spor sikker grund, løber som en rød tråd gennem Simon Dybbroe Møllers udstilling. Omkring led-skærmen med Grauballemanden hænger sorte skoletavler med udviskede kridtrester og metalliske ridser på. Hvilket budskab er mon blevet hvisket ud, og hvilket budskab er mon forsøgt ridset fast, synes de at spørge.

I et lille tilstødende lokale er der i væggen indarbejdet en 3D-animation af en Bing & Grøndahl-porcelænsfigur, der forestiller en storvommet og godt bedugget arbejdsmand. Nok har animationen vakt ham til live, men samtidig er han spærret inde i videoen på sin lille drejebriks: Hans fuldskab og plumpe krop er nu til skue for Gud og hvermand.

Forbindelseslinjerne mellem værkerne er ikke helt tydelige, men det er netop de søvngængeragtige associationer, der driver *Hypnic jerk*. Den type døsige, frie fabulering er jeg ret vild med. Mindre glad er jeg for den understrøm af national selvransagelse, som indimellem har det med at overdeterminere værket.

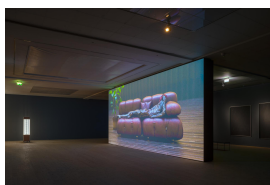
Det er, som om at især animationsværket af Grauballemanden i lige oplagt nok grad kan vandre ind i skoletjenestens undervisningsmateriale om national identitet og teknologiske dilemmaer. Værket udstiller det absurde i, at et indtørret lig fundet i en mose er blevet til et nationalikon. Til noget, der beviser, at 'vi danskere' var her på disse jordlodder i tusinde år. Dertil kan man lægge den oplagte nutidspointe: Grauballemanden, der siden fundet i 1952 har måttet finde sig i retsmedicinske undersøgelser, CT- og MR-scanninger og også 3D-animation, er blevet frataget retten til egen krop. Han er blevet et billede, et ikon, en manipulerbar figur – lidt ligesom vi, i den kunstige intelligens og *deepfake*-videoernes tidsalder, også kan risikere at

blive det.

Duperet af teknologi

I Simon Dybbroe Møllers interesse for sammenhæng mellem mose og internet, billedflimrer og rodede tidsligheder, er der noget utroligt tidstypisk: et digt i Nanna Storr-Hansens nyeste og prisvindende digtsamling *Bøgetid* lyder ligefrem: »mosen / det første internet«. Sidste år viste Jakob Kudsk-Steensens en stor animation af et gammelt moseområde uden for Berlin på ARoS, og her var der også associationer til oldtidens mytologi. Og så er der kunstnere som Rasmus Myrup, der gør den nordiske folketro sexet og queer, eller Studio ThinkingHand, som laver værker, der består af krydspodninger mellem gærede svampevækster og ultramoderne teknologi.

Der er med andre ord mange, der arbejder med at påpege ligheder mellem oldtid og nutid, mellem mosens ophobning af billeder og viden – og internettets ditto.

Det, jeg får lyst til at sætte spørgsmålstegn ved, er til gengæld, om animationen altid er den bedste måde at synliggøre forbindelserne på. Det er, som om teknologien er nået til et stadie, hvor de billeder, man kan skabe, ser virkelighedstro ud, men hvor alle animationer af moser eller natur også ligner hinanden på samme computerspilmåde. Sådan er det jo med teknik. Det er masseproduktion, men det lykkes i hvert fald ikke altid Simon Dybbroe Møller at overbevise mig om, at lige akkurat animationen af Grauballemandens krop er det mest interessante, man kunne gøre med ham som motiv. Jeg duperes af den tekniske kunnen; men bliver også lidt blasert af endnu et skærbillede i høj opløsning i mit liv.

Der er mange produktive forvirringer i *Hypnic Jerk*, mange opdagelser at gøre, mange associationsspor at opfange og følge. Resultatet er imidlertid også, at der næsten er for meget betydning hobet op til, at man kan nå at forestille sig noget selv.

Simon Dybbroe Møller: 'Hypnic Jerk'. Kunsthall Aarhus. Til den 3. september 2023.

